

Z judikatury Nejv. a Nejv. správního soudu.

Pojištění nemocenské, invalidní a starobní.

(Sděluje Dr. J. Laštková.)

Faktické pojištění. — Příhláška učiněná pod nátlakem nemocenské pokladny. — Naříkané rozhodnutí opřelo svůj výrok, že inž. Karel G. není povinen okresní nemocenské pokladně v K. doplatit nemocenské příspěvky za dobu od 1. ledna do 26. dubna 1923, o důvod, že přihlášení A. P., jež jako služebná v domácnosti v kritickém období nemocenské pojistné povinnosti vůbec nepodléhala, nemohlo založiti pojistný poměr, poněvadž se stalo na nátlak pokladny, takže tu není projevu souhlasné vůle. Odůvodnění to potírá stížnost námitkou vadnosti řízení a nezákonnosti. — Podle ustálené judikatury tohoto soudu (srovnej nálezy Boh. A. 3981/24, 4757/25, 4977/25 a j.), již mělo zřejmě i naříkané rozhodnutí na mysli, zakládá se pojistný poměr se všemi důsledky obligatorního pojištění podle nemocenského zákona také tím, když zaměstnavatel svého zaměstnance u okresní nemocenské pokladny — byť i v nesprávném domnění, že jest podle zákona pojištěním povinen — k nemocenskému pojištění přihlásil a pokladna přihlášku vzala na vědomí. Takovouto souhlasnou vůlí stran nastává praesumpce, že zákonné předpoklady pojistného poměru tu jsou, a jest zaměstnavatel zavázán platiti pojistné příspěvky, dokud tento faktický pojistný poměr nebyl zrušen, ať už odhláškou podle § 31 n. z., ať už úředním výrokem. Úřadu třeba proto přisvědčiti, že u osoby nepodléhající pojistné povinnosti jest jediným základem pojistného poměru zmíněný souhlasný projev stran a že nedostatek tohoto souhlasného projevu brání založení pojistného poměru. Žalovaný úřad spatřuje nedostatek projevu souhlasné vůle v tom, že zaměstnavatel přihlásil A. P. jediné na nátlak pokladny. Tento úsudek založil úřad zřejmě na seznání G., že přihlásil P. dne 19. února 1923, tedy již po jejím propuštění na nátlak pokladny po vyhrůžce, že politickou správou bude k tomu donucen a případně i trestán, pakli vyzvání neuposlechne. I kdyby zjištění to, jemuž stížnost vytýká vadnost, bylo procesně bezvadné, nestačilo by odůvodniti neplatnost zaměstnavatelova projevu vůle, učiněného ve formě přihlášky ze dne 20. února 1923. Neboť neplatnost, resp. nezávažnost projevu vůle komitenta nenařává již tenkrát, je-li tu jakýkoli nátlak protistrany, nýbrž třeba, aby pohnutkou projevu byla důvodná bázeň vyvolaná vyhrůžkou nespravedlivou (arg. § 870. obč. zák.). Nespravedlivou jest pak jen taková vyhrůžka, když vyhrožující neměl práva užití vyhrůžky k tomu konci, aby druhá strana dotyčný závazek podstoupila. Když však pokladna upozorní stranu, třeba ve formě pohrůžky, na zákonné následky opomenutí přihlášky služebných, jejichž pojistná povinnost v oné době všeobecně byla uznána, nelze mluvit o donucení, jak shora definováno, ježto k upozornění tomu, resp. k vyhrůžce zákonnými následky opomenuté přihlášky pokladna byla oprávněna, když jí zákon sám svěřil provádění nemocenského pojištění, tedy i oprávnění doháněti strany k plnění zákonných závazků. Straně tím není nikterak bráněno, aby se o podání či nepodání přihlášky volně rozhodla. Podá-li však přihlášku beze vsí výhrady, může pojišťovna vším právem v tom spatřovati závazné uznání pojistného poměru. Z těchto úvah se však podává, že odůvodnění naříkaného rozhod-

nutí po stránce právní neobstojí. Odpadá-li tento důvod, netřeba se zabývatí námitkami stížnosti vytýkajícími této části naříkaného rozhodnutí vadnost.

(Nález nejv. správ. soudu ze dne 8. ledna 1929, č. 35317/28.)

K § 1, odst. 1, zák. č. 268/1919 Sb. z. a n. — Pracovní poměr slabomyslného. — Ministerstvo sociální péče naříkaným rozhodnutím vyhovělo odvolání Josefa Kurimského, zrušilo výměr okresního úřadu a osvobodilo odvolatele od povinnosti zaplatiti nemocenské pojistné příspěvky za Ignáce Serkese za dobu od 1. ledna 1920 do konce prosince 1925 z těchto důvodů: „Podle lékařského vysvědčení, předloženého okresním úřadem, slabomyslnost Ignáce Serkese jest toho stupně, že nedovede ani peníze si spočítati. Slabomyslná osoba, která je nezpůsobilá samostatně spravovati svůj majetek, není podle práva na Slovensku platného způsobilá k tomu, aby mohla pravoplatně projevití svou vůli. Z toho jest pak zřejmo, že není možno, aby mezi Ig. S. a J. K. vznikl a trval poměr pracovní nebo služební, neboť tento vzniká, když někdo na určitou dobu zaváže se konati služby nebo práce osobě jiné. Ig. S. však, jak shora uvedeno, pravoplatně projevití svou vůli schopen nebyl. O stížnosti, kterou na toto rozhodnutí podala okresní nemocenská pojišťovna v Humenném, uvážil nejvyšší správní soud toto: Podle § 1 zákona ze dne 15. května 1919, č. 268 Sb. z. a n., jehož platnost byla rozšířena na území Slovenska vládním nařízením č. 516/1919, podléhá pojištění pro případ nemoci, kdo koná práce nebo služby na základě poměru pracovního, služebního neb učňovského, a nekoná jich jako vedlejší zaměstnání nebo příležitostně. Norma tato nepodává sama definici poměru pracovního (služebního), nutno proto, ježto tu jde nepochybně o poměr práva soukromého, sáhnutí k ustanovením soukromoprávním o smlouvě služební, jež podle § 1 zákona ze dne 13. července 1922, č. 244 Sb. z. a n., vzniká, zaváže-li se někdo na nějaký čas konati jinému služby. S těchto hledisek dlužno posouditi skutková zjištění žalovaného úřadu a z nich čerpaný právní názor úřadu. Úřad zjistil na podkladě lékařského dobrozdání, že Ig. S. byl slabomyslný v tom stupni, že nemohl platně projevití svou vůli. Z tohoto zjištění pak dovedl, že pro nedostatek platného projevu vůle se strany Ignáce Serkese nevznikl mezi ním a Josefem Kurimským pracovní nebo služební poměr, jenž jest nutným předpokladem pojistné povinnosti podle cit. § 1 nemocenského zákona. Stížnost nepopírá správnost shora uvedeného zjištění žalovaného úřadu, dovozuje pouze, že pro posouzení pojistné povinnosti rozhoduje jedině okolnost, že zaměstnanec pracovní sílu zaměstnavateli dává k dispozici a tento s ní skutečně disponuje. Pokud by v námitce této bylo lze spatřovati projev právního názoru, že k založení pracovního poměru není zapotřebí schopnosti platného projevu vůle na straně zaměstnancově, nelze názoru tomu přisvědčiti. Podle shora citovaného § 1 nezakládá pojistnou povinnost konání prací nebo služeb samo o sobě, nýbrž jest vždy třeba, aby byly konány na základě poměru pracovního (služebního), t. j. dle hořejších úvah, aby bylo konání prací (služeb) výronem smlouvy služební. Aby došlo ke smlouvě jakékoli, tedy i ke smlouvě služební, třeba projevu souhlasné vůle stran, jenž ovšem se může státi i mlčky na příklad tím, že zaměstnanec s vědomím zaměstnavatele pro něho práce koná a podřizuje se jeho disposiční moci, v každém případě jest však nezbytným požadavkem platné smlouvy, aby obě strany smluvní byly schopny platného projevu vůle. Osoba, jež platného projevu vůle není schopna, nemůže sama uzavíratí smlouvy, a to ani výslovně ani skutky konkludentními. Jen její zákonný zástupce (opatrovník) může jejím jménem podstupovati závazky smluvní. Ježto úřad, jak shora uvedeno, bez námitek protistrany zjistil, že Ignác Serkes není schopen platného projevu vůle, nutno uznati za správný i úsudek